

АНТИБУЛІНГОВА ПОЛІТИКА

Основним завданням сучасного закладу освіти, що підтверджується й поширюється Міністерством освіти і науки України та Міжнародною організацією ЮНІСЕФ є створення нового освітнього простору, головними засадами якого є створення безпечного навчального середовища, а також забезпечення прав, свобод та інтересів учнів. Дуже часто в освітніх закладах постає проблема булінгу та порушення норм поведінки учнями, що не дозволяє в повному обсязі досягти поставлених демократичних орієнтирів, тому потрібно реформувати існуючий алгоритм розвивальної, корекційної та профілактичної роботи. Важливою умовою ефективності роботи працівників психологічної служби є розставлення пріоритетів та цілей, викладених комітетом ООН:

- взаєморозуміння;
- взаємоповага;
- дружня атмосфера;
- пріоритет прав людини;
- толерантність;
- постійний розвиток;
- активна життєва позиція;
- здоровий спосіб життя;
- людяність;
- порядність;
- повага до приватного життя;
- мир;
- єдина країна.

З огляду на те, що створення концепції нового освітнього простору є надзвичайно складним завданням, пропонуємо створити «Кодекс безпечного освітнього середовища» (КБОС), згідно положень та принципів УГОДИ, яка регулює стосунки між усіма учасниками освітнього процесу.

Головною метою КБОС у закладі є навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії в освітньому процесі, а також захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників навчальних закладів).

ЗАВДАННЯ

«Кодексу безпечного освітнього середовища»

Маючи на меті створити безпечний освітній простір, необхідно чітко сформулювати та зазначити завдання, які регламентують засади КОДЕКСУ.

Аналізуючи питання безпечного освітнього середовища були визначені основні завдання КОДЕКСУ в закладі освіти:

1. Визначити поняття «булінгу» та його види; виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу;
2. Відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень здобувачів освіти, педагогів, психолога, батьків на освітнє середовище закладу освіти;
3. Обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу згідно УГОДИ;
4. Скласти доступний алгоритм реагування та протидії булінгу;
5. Сформулювати конкретні рекомендації учням, педагогічним працівникам, адміністрації, батькам щодо організації безпечного середовища в навчальному закладі.

АЛГОРИТМ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно-правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.
2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
3. Запровадження програми правових знань у формі гурткової, факультативної роботи.
4. Організація роботи гуртків, факультативів із психології.
5. Створення інформаційних куточків для здобувачів освіти із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
6. Ознайомлення викладачів та здобувачів освіти з інформацією про прояви насильства та його наслідки.
7. Батьківські збори – це форма організації спільної діяльності батьків, викладачів, практичного психолога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
8. Консультації – форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
9. Педагогічний консиліум – форма спілкування здобувачів освіти, викладачів, фахівців психологічної служби закладу освіти та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості здобувача освіти, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями викладачів, батьків, самого здобувача освіти; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.
10. Для успішного попередження та протидії насильству треба проводити заняття з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

МОНІТОРИНГ
«Кодексу безпечного освітнього середовища»
Моніторинг за реалізацією антибулінгової політики

1. Директор призначає уповноважену особу за реалізацію антибулінгової політики
2. Призначена особа відповідає за реалізацією антибулінгової політики, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до антибулінгової політики.
3. Кожні півроку відповідальна особа повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог антибулінгової політики працівниками закладу освіти. Зразок анкети для проведення моніторингу наведено в Додатку .
4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу освіти можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до антибулінгової політики та повідомляти про порушення її вимог на території закладу освіти.
5. На основі результатів анкет працівників закладу освіти відповідальна особа має підготувати звіт та передати його директору.

Враховуючи результати моніторингу, директор повинен внести необхідні зміни до антибулінгової політики та повідомити про них працівників.

Функціональні обов'язки відповідального
за моніторинг дотримання положень «Кодексу безпечного освітнього
середовища» (КБОС)

1. Отримання повідомлень про ризики для здобувачів освіти і реагування на них;
2. Проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог КБОС та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення. Для цього можна використовувати метод анкетування, опитування тощо. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу освіти мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення його вимог на території закладу;
3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у КБОС;
4. Підготовка звіту за результатами анкет працівників закладу освіти та подання його директору. Враховуючи результати моніторингу, директор повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівникам;
5. Консультування працівників закладу освіти щодо конкретних випадків порушення безпеки підлітка;
6. Роз'яснення у разі потреби батькам, підліткам положень КБОС, надання інформації щодо їх змін;
7. Інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки підлітка (ризика, загрози, насильство) компетентних установ, таких як поліція (шкільні офіцери поліції), соціальні служби.

Показники виконання вимог антибулінгової політики.

Заклад освіти запровадив та виконує антибулінгову політику.

1. У закладі освіти запроваджено реалізацію антибулінгової політики, яка містить принципи захисту підлітків від насильства.
2. Стратегія і відповідні принципи захисту підлітків дотримуються всіма працівниками закладу освіти, включно з волонтерами та практикантами.
3. Стратегія визначає такі питання:
 - порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли підліток став жертвою насильства або його безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники закладу освіти;
 - правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про здобувачів освіти;
 - правила захисту зображень здобувачів освіти, які визначають, як можна знімати підлітків на фото або відео та поширювати їх зображення;
 - правила доступу здобувачів освіти до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.
 - принципи безпечних відносин між працівниками та здобувачами освіти, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з підлітками.
4. Директором призначено особу, відповідальну за реалізацію антибулінгової політики, при цьому чітко визначено всі її завдання.

Заклад освіти здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти здобувачів освіти.

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи із здобувачами освіти.
2. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці здобувачам освіти або застосування насильства проти здобувачів освіти працівниками, у закладі освіти завжди дотримуються вимог, зазначених у антибулінгової політики.

Заклад освіти проводить навчання своїх працівників з питань захисту здобувачів освіти від насильства та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях.

1. Усі працівники ознайомлені з антибулінговою політикою.
2. Усі працівники знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти здобувачів освіти, а також правові аспекти захисту здобувачів освіти (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).
3. Щонайменше один викладач або класний керівник пройшов навчання з методів та інструментів, які використовуються для навчання підлітків, захисту від насильства та зловживань (також при використанні Інтернету), має плани відповідних занять і навчальні матеріали для здобувачів освіти.
4. Класні керівники пройшли інструктаж з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед здобувачів освіти і реагування на них.

5. Працівники закладу освіти мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти здобувачів освіти, разом із контактними даними місцевих установ, які працюють в області захисту підлітків і надають допомогу в надзвичайних ситуаціях (поліція, суд із сімейних питань, кризовий центр, центр соціальних послуг, медичні центри).

Заклад освіти проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту підлітків від насильства.

Виконання вимог означає:

1. Психолог надає інформацію батькам з таких питань:
 - виховання підлітків без застосування насильства;
 - захист підлітків від насильства та зловживань, загрози для підлітків у мережі Інтернет;
 - можливості для вдосконалення навичок виховання;
 - контактні дані установ, які надають допомогу в складних ситуаціях.
2. Усі батьки ознайомилися з антибулінговою політикою.

У навчальному закладі учнів навчають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства.

1. У закладі освіти на годинах спілкування організовано заняття для здобувачів освіти з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).
2. Здобувачі освіти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства і зловживань.
3. У закладі освіти є електронні навчальні матеріали для здобувачів освіти (книги, брошури, листівки) з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.
4. Здобувачі освіти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання допомоги в складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей і молоді.

Заклад освіти проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятим стандартам захисту здобувачів освіти.

1. Прийняті правила та процедури для захисту здобувачів освіти переглядаються щонайменше один раз на рік.
2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту здобувачів освіти в закладі проводяться консультації із здобувачами освіти та їхніми батьками (опікунами).
3. Щорічно готується внутрішній звіт про виконання в закладі антибулінгової політики.